

VISIE

BLAD MET EEN MENING VOOR EEN WERELD IN BEWEGING

bpost
PR-PP1
BELGIË-BELGIE

| AFGIFTEKANTOOR BRUSSEL X | JAARGANG 78 | P806000 | 17 | WEST-VLAANDEREN | 27.10.2022 | MAANDELIJKE UITGAVE | VOLGENDE NR 08.12.2022

Psychische zorg: te duur en te lang wachten

Regeerverklaringen
Wat hebben De Groen
en Jambon in petto?

Energiecrisis
Mogen fabriek en
kantoor op slot?

Genoeg is genoeg
Sociale onrust
bij de Britten

West-Vlaanderen
Werken aan
duurzaamheid

inhoud.

4 Actueel

Regeerverklaringen gewikt en gewogen

6 Knipsels

8 Interview

Brits vakbondsleider Mick Lynch over de sociale onrust in het Verenigd Koninkrijk

11 Factcheck

Creëren flexi-jobs werk?

12 Achtergrond

De (on)toegankelijkheid van geestelijke gezondheidszorg

14 Burgerpanel

Moet reclame voor gokken stoppen?

16 Beeld van de maand

Sint-Niklaas, 19 oktober, 12.16 uur

18 Uit ervaring

Een andere kijk op de wereld. Deze maand: **toilet dame Carine**

19 Kort

20 Cultuur

21 Regio

Feiten en verhalen uit jouw regio

24 Gevat in vijf woorden

Lukas Dhont

De keuze van An-Sofie Bessemans, hoofdredacteur Visie

Nieuws

Visie breekt uit. Over de landsgrens, over de grens van de Europese Unie zelfs.

Over de grens van het papieren magazine. Met artikels en video's, dagelijks op Visie.net.

Om je mailbox wat Visie te geven, schrijf je je in op onze nieuwsbrief via visie.net/nieuwsbrief.

Veel leesplezier!

Haar/zij

Foto Kim Jae-Huan

We weten het niet. We weten niet hoeveel vrouwen al opgepakt zijn in Iran omdat ze protesteerden tegen de 'moreelpolitie' (of 'zedepolitie') vanwege de dood op mevrouw Mahsa Amini. Zij droeg haar hoofddoek op een foute wijze. Er was een stukje hoofdhaar zichtbaar en dat mag niet. We weten niet precies op hoeveel plaatsen in Iran intussen geprotesteerd is, hoeveel keer dat gebeurde en met welk effect. Men telt nu al meer dan twintig steden en het aantal neemt toe. We weten ook niet precies hoeveel vrouwen intussen gestorven zijn door die protesten. Het zijn er meer dan 200, misschien meer dan 500. Ook dat

aantal neemt toe. De vrouwen eisen democratische hervormingen en vrijheid.

Wat we wel weten is dat deze vrouwen zich verbinden met elkaar en zo kracht krijgen om hun leven zelf in handen te nemen. Ze ontvoogden zich van belemmeringen die een politieke klasse heeft afgeleid uit het geloof van de mensen. Ze bevrijden zich op die manier van overheidsbemoeienis. Ze verenigen zich en zorgen zo voor een groeiend draagvlak voor hun eisen. Met succes.

Ik heb veel bewondering voor de kracht van deze ontvoogdingsstrijd. Met gevaar voor eigen leven, voor vervolging en de gevangene-

nis, komen ze op voor een eigen toekomst. We herkennen stukken van deze strijd, we herkennen de blik in hun ogen, we herkennen de moed.

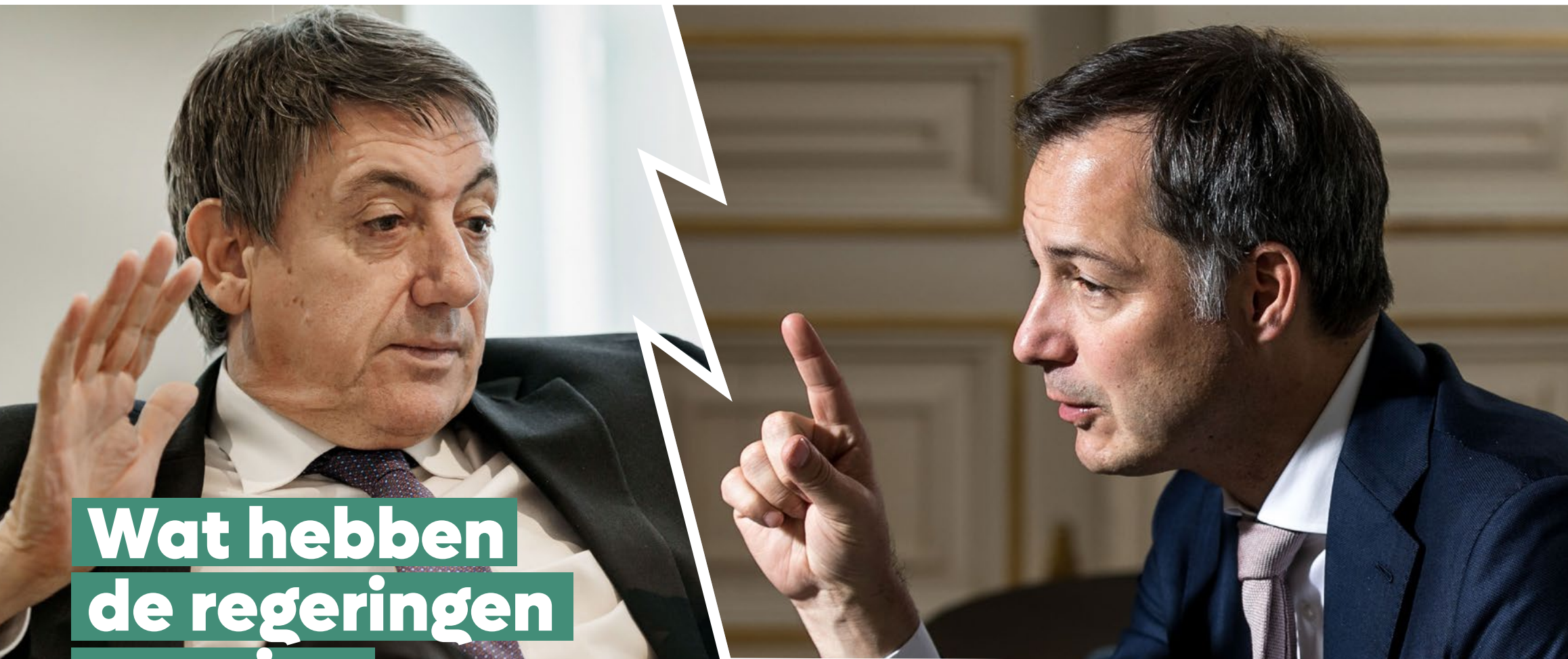
Daarom moeten ook wij de protesten steunen en een signaal geven aan de internationale gemeenschap. We geven steun op sociale media en vragen onze politici om verder te gaan dan het veroordelen van de acties van de Iraanse overheid en concrete maatregelen te nemen. ■

Peter Wouters,
Voorzitter beweging.net

Redactieadres Visie, PB 20, 1031 Brussel - e-mail: info@visieredactie.be - **Lezersbrieven** lezers@visieredactie.be - **Abonnementen** www.beweging.net/abonnementvisie - **Verantwoordelijke uitgever** Liesbeth De Winter - **Redactie** Simon Bellens, Jelle De Bock, Nils De Neubourg, Dominic Zehnder, Lies Van der Auwera, Lieven Bax, Tinne Van Woensel, Rooni Theeboom, David Vanbellinghen, Sim Geerts, Sofie Buysse, Martine Creve - **Hoofdredactie** An-Sofie Bessemans, Wim Troch - **Vormgeving** Gevaert Graphics - **Druk** Coldset Printing Partners - Visie verschijnt maandelijks en is inbegrepen in het lidmaatschap van CM, ACV bouw - industrie & energie, ACV-CSC META, ACV-Transcom en ACV Voeding en Diensten - De beschrijving van de CM-diensten en -voordelen in deze publicatie heeft enkel een informatieve waarde. Bij twijfel of betwisting gelden enkel de statuten van het ziekenfonds. Meer info: www.cm.be/statuten -

Wat hebben de regeringen voor jou in petto?

→ Tekst Nils De Neubourg
→ Foto ID/Eric de Mildt en Hatim Kaghat

‘We laten niemand los.’ Met die woorden kondigde premier De Croo (Open VLD) twee weken geleden het akkoord over de begroting 2023-2024 aan. De Vlaamse regering had kort daarvoor, na een regeringscrisis over het groeipakket, ook haar plannen voor de komende tijd uit de doeken gedaan. Visie dook in de details van beide regeringsplannen. Lees hier wie er niet wordt losgelaten, en wie misschien toch achterblijft.

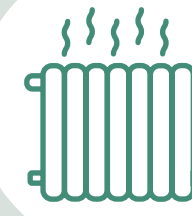
Wie kinderen heeft

Ouders – en in de praktijk vooral moeders – zullen de pijnlijkste maatregelen uit de federale plannen voelen. Dat zijn de veranderingen voor wie met tijdskrediet of met loopbaanonderbreking extra ademruimte wil om voor de kinderen te zorgen. Zo zal voltijds tijdskrediet voor kinderopvang alleen nog mogelijk zijn voor kinderen jonger dan vijf jaar, en niet langer tot acht jaar, zoals nu. Ook wordt het totaal aan tijdskrediet gekort en worden de voorwaarden strenger. Voor loopbaanonderbreking in de openbare sector volgen gelijkaardige veranderingen. ‘Ouders krijgen minder tijd om voor hun kinderen te zorgen, en in de opvang woedt er momenteel een crisis. Waar moeten die kinderen naartoe?’, klinkt het bij Marc Leemans, voorzitter van het ACV. Alleen wie nog snel actie onderneemt kan de veranderingen voor zijn (zie pagina 6).

Toch nog een positieve noot vanuit het federale niveau: toekomstige moeders op zoek naar werk zullen niet langer hun werkloosheidsvergoeding zien dalen in de periode rond de geboorte. Er wordt voortaan rekening gehouden met het feit dat werk zoeken en bevallen met elkaar combineren onmogelijk is. Ook de Vlaamse regering kwam met een schijnsucces: het besluit om het bedrag van het groeipakket te laten stijgen met twee procent, tegenover de huidige één procent. De vraag is echter hoe dat in verhouding staat tot de inflatie die momenteel richting tien procent gaat.

Wie verwarmt

De tijdelijke federale steunmaatregelen worden met drie maanden verlengd, tot eind maart 2023. In die maatregelen zit onder meer de btw-verlaging voor gas en elektriciteit, een accijnsverlaging op benzine en diesel, en de uitbreiding van het sociaal tarief voor energie. Daarnaast hebben gezinnen nog tot maart recht op het zogenaamde basispakket energie, wat in de praktijk neerkomt op een korting van in totaal 196 euro per maand op de gas- en elektriciteitsfactuur. Daarvoor moet het wettelijk kader tijdig klaar zijn. Dat is op het moment van publicatie nog niet duidelijk.

Bewoners van woonzorgcentra staan echter nog steeds in de kou. Nochtans kregen zij van De Croo de belofte dat er voor hun situatie – geen recht op een premie maar wel hogere rusthuisfacturen door stijgende energiekosten – een oplossing zou komen. Ondertussen is duidelijk dat de federale regering daarvoor naar het Vlaams niveau kijkt. Bewoners van bijvoorbeeld een appartementsgebouw met een gedeelde verwarmingsinstallatie krijgen binnenkort wellicht wel financiële hulp. Tot slot wordt het systeem van de sociale tarieven in de loop van 2023 grondig herbekeken. Het systeem van alles of niets gaat daarmee misschien op de schop.

Al die maatregelen hebben vooral een invloed op de prijs die we betalen, maar ons verbruik en afhankelijkheid van fossiele brandstof blijven onveranderd. ‘Daarin lag een rol voor de Vlaamse regering’, zegt Ann Vermorgen, nationaal secretaris voor het Vlaams ACV. ‘Maar die blijft hier in gebreke. Hoe zullen we de omslag maken in ons woon- en energiebeleid om zo minder afhankelijk te zijn van fossiele brandstoffen en hoge buitenlandse prijzen? Het volstaat niet om individueel premies uit te delen en te hopen dat mensen zelf aan het renoveren gaan.’ Ook CM-voorzitter Luc Van Gorp vraagt zich af waar de grote initiatieven blijven om ons verbruik aan te pakken. ‘Energiepremies verlichten nu alleen tijdelijk de energiefactuur. Op lange termijn moeten we eenvoudigweg minder energie verbruiken. De klimaatcrisis blijft onze grootste uitdaging.’

Wie werkt

De belofte dat er aan de belastingen gesleuteld wordt, gaat al langer mee. Die belofte wordt ook nu weer herhaald. Dat sleutelen maakt deel uit van de fiscale hervorming van minister van Financiën Van Peteghem (CD&V). Onder meer het optrekken van de belastingvrije som zou werknemers aan het eind van de maand netto meer moeten opbrengen. Wat er precies van in huis komt en wanneer, wordt binnenkort misschien duidelijk. Begin december moet minister Van Peteghem zijn concreet plan uit de doeken doen. In Visie uitte hij al eerder de verwachting dat de complete belastinghervorming iedere werknemer 200 tot 400 euro zou kunnen opleveren.

‘Een hervorming van onze belastingen is hard nodig. Daar hameren we al bijzonder lang op’, zegt Peter Wouters, voorzitter van beweging.net. ‘Maar aan die belofte hangt natuurlijk ook een prijskaartje. Het is dus afwachten waar de minister andere bronnen van inkomsten wil halen. Het resultaat moet een voelbare verschuiving van lasten op arbeid naar kapitaal zijn.’

Wie bijverdient

Studenten kunnen vanaf volgend jaar 600 uur per jaar werken onder het statuut van studentenarbeid, waar dat vandaag nog 475 uur is. ‘Een idee van Open VLD dat het ook effectief haalde’, duidt Leemans. ‘Helaas, want uit rekenwerk van het ACV blijkt namelijk dat studenten netto meer overhouden mochten er sociale bijdragen op hun arbeid betaald worden, want dan zouden ze recht hebben op de jobbonus en vakantiegeld.’

Naast studentenbanen worden ook flexi-jobs uitgebreid. Binnenkort kan er ook worden ‘bijgesprongen’ in sectoren als de landbouw, podiumkunsten, bioscopen en zorgsectoren. Dat kon tot nu niet. Onderzoek van het Rekenhof wijst echter uit dat flexi-jobs vooral reguliere banen verdringen. (zie pagina 11)

Wie weer aan het werk wil

Wie na ziekte of werkloosheid weer de weg zoekt naar de arbeidsmarkt belandt soms in de situatie waarbij steunmaatregelen abrupt wegvallen. Die zijn namelijk vaak van het type ‘alles of niets’. Daarom starten er proefprojecten om mensen die na een langere tijd van werkloosheid weer aan de slag gaan tijdelijk hun leefloon te laten behouden, naast het werkinkomen. Daaraan zijn dan wel strikte voorwaarden verbonden.

Soortgelijke maatregelen zullen ook volgen om een ziekte- of invaliditeitsuitkering beperkt te combineren met een arbeidsinkomen. ‘We delen mensen nog heel vaak op in ziek en niet-ziek’, zegt Luc Van Gorp van CM. ‘Als iemand voorzichtig aftast wat wel nog lukt, met bijvoorbeeld vrijwilligerswerk of een andere activiteit dreigt die nu een uitkering te verliezen. Daardoor zitten sommigen zelfs aan hun spaargeld, terwijl we zo’n inzet net moeten aanmoedigen.’ Daarnaast geeft de CM-voorzitter aan dat de voorwaarden helder moeten zijn en misbruik moet worden tegengegaan.

ENERGIECRISIS

Wat als je werkgever een of meerdere dagen het kantoor wil sluiten?

Door de energiecrisis denken steeds meer werkgevers erover na om hun kantoren één of meerdere dagen per week te sluiten en het personeel van thuis uit te laten werken. Daarmee willen ze besparen op hun energiefactuur. En dat net op een moment waarop steeds meer mensen weer op kantoor willen werken omdat de eigen energiefactuur anders onbetaalbaar wordt.

Volgens Piet Van den Bergh, adviseur arbeidsrecht bij het ACV, kan dat wettelijk gezien niet zonder wederzijds akkoord. 'Je werkgever mag niet zomaar van jou eisen om thuis te werken op bepaalde dagen. Je hebt steeds het recht om op je werkplaats te werken op de dagen waarin je onder contract staat. Enkel wanneer er contractuele afspraken gemaakt zijn tussen jou en je werkgever waarin duidelijk vermeld is dat je op bepaalde dagen van thuis uit werkt, mag je werkgever verwachten dat je op die dagen telewerkt.' ■

VRIJWILLIGERSWERK

Contact-coaches geven Samana-duo's een duwtje in de rug

Samana Duo-werking verbindt mensen met een chronische ziekte of een zorgnood met vrijwilligers voor een warm sociaal contact. Duo's met gedeelde interesses die niet ver van elkaar wonen kunnen zo samen op pad. Om hun contact te versterken, zoekt Samana vrijwillige contact-coaches. Annie (69), orthopedagoog op rust en contact-coach: 'Je inleven in de deelnemer en de buddy, en hen aanmoedigen is enorm belangrijk. Ik tracht hun band via sms, mail of telefoon een duwtje in de rug te geven. De veerkracht en het engagement van de duo's is mooi om te zien. Ik kijk ervan op hoe mensen toch overeind blijven ondanks de problemen waar ze mee te maken krijgen.' ■

~ www.samana.be/contact-coachen

Een belangrijke stap in de strijd tegen energiearmoede én een flinke bijdrage aan de Vlaamse klimaatdoelstellingen.

~ **CARIEN NEVEN**
voorzitter van de Vereniging van Vlaamse Huisvestingsmaatschappijen huldigt Aster, dat 395 000 zonnepanelen legt op sociale woningen, meteen goed voor het grootste zonnepanelenproject ooit in Vlaanderen.

WERK & GEZIN

Tijdskrediet opnemen voor je kinderen? Handel snel!

Wie tijdskrediet wil opnemen om voor de kinderen te zorgen, kijkt aan tegen strengere regels. Vanaf 1 januari 2023 is voltijds tijdskrediet alleen nog mogelijk voor ouders van kinderen tot de leeftijd van vijf jaar. Nu is dat nog acht jaar. Daarnaast wordt het tijdskrediet ingekort van 51 tot 48 maanden, opgeteld voor alle vormen van tijdskrediet.

Wie halftijds tijdskrediet wil opnemen moet binnenkort bovendien voltijds aan de slag zijn, terwijl dat nu nog mogelijk is voor wie bijvoorbeeld vier vijfde werkt. In de openbare sector

kent de loopbaanonderbreking gelijksoortige aanpassingen, met een maximale periode die daalt van 60 tot eveneens 48 maanden. Opnemen van zowel loopbaanonderbreking als tijdskrediet kan binnenkort ook nog slechts vanaf drie jaar anciënniteit. Wil je die veranderingen voor zijn, dan moet je dus nog snel actie ondernemen. ■

~ www.hetacv.be/tijdskrediet

VLAAMSE JOBBONUS

Vergeet je rekeningnummer niet door te geven

Werknemers en grensarbeiders die minder dan 2 500 euro bruto per maand verdienen én in het Vlaams Gewest wonen, komen mogelijk in aanmerking voor de Vlaamse jobbonus. Deze premie bedraagt minstens 20 en maximaal 600 euro per jaar, afhankelijk van je loon en je prestaties en wordt normaal gezien fiscaal vrijgesteld. Wie deeltijds werkt heeft dus slechts recht op een gedeelte daarvan. Het maximale bedrag wordt uitbetaald aan voltijdse werknemers met een brutoloon van maximaal 1 800 euro. Voor 2022 is er een eenmalige verhoging van 100 euro voor iedereen die recht heeft op de jobbonus. De Vlaamse administratie berekent automatisch of je

recht hebt op de jobbonus en stuurt vanaf eind november een brief naar de rechthebbenden.

Let op: de administratie beschikt niet over alle rekeningnummers. Registreer zelf je rekeningnummer op 'Mijn Burgerprofiel' om de jobbonus uitbetaald te krijgen. Let ook op voor valse sms'jes over de jobbonus. Antwoord daar niet op en klik ook niet op de link in het bericht. De Vlaamse overheid zal je enkel via een fysieke brief of via een digitale brief in je e-box vragen om je rekeningnummer te registreren. ■

~ www.hetacv.be/jobbonus

HET CIJFER

17 266

Zoveel vragen rond verhoogde tegemoetkoming (een hogere terugbetaling van je kosten voor medische zorg) heeft CM ontvangen in het derde kwartaal van 2022. Dat is meer dan een verdubbeling tegenover dezelfde periode vorig jaar.

maak geen taboe van incontinentie

Last van incontinentie? Maak dan een vrijblijvende afspraak met een **incontinentiespecialist**. Ze luistert discreet in een aparte ruimte naar jouw verhaal en helpt je te zoeken naar het meest **comfortabele, gebruiksvriendelijke en praktische Incontinentiemateriaal**. Zo hoef je niets aan levenscomfort in te boeten.

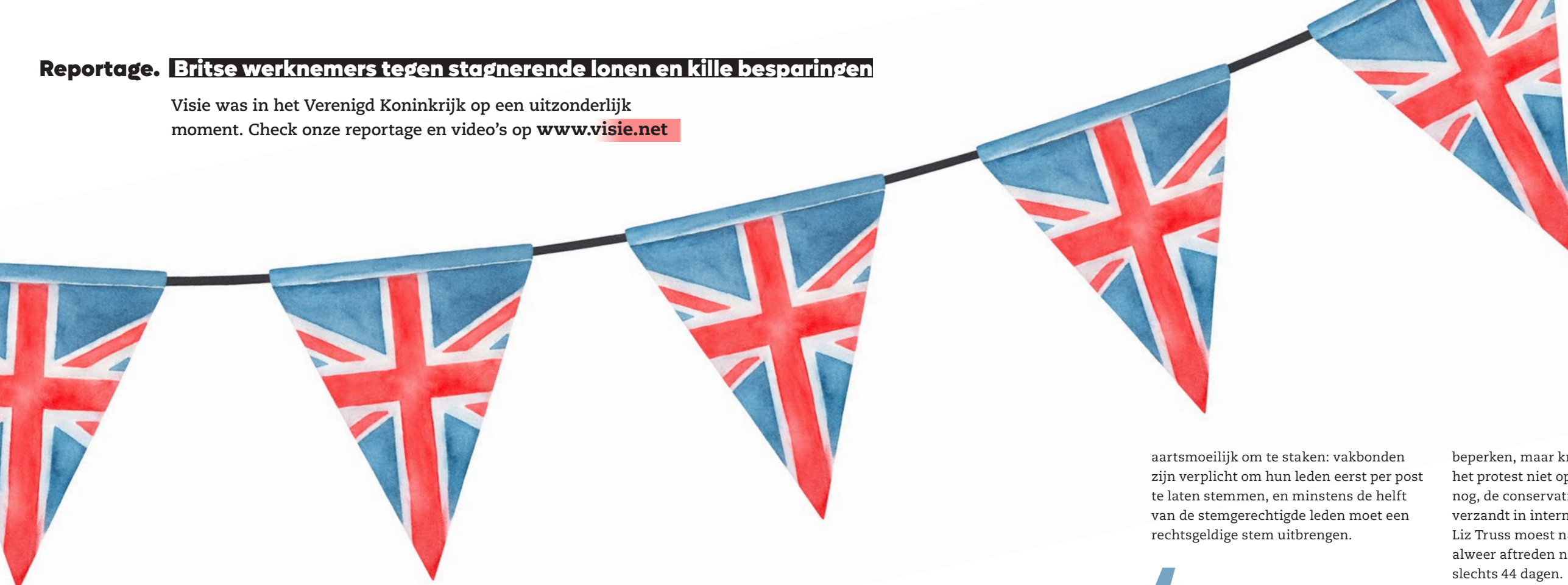
maak nu je afspraak en krijg een gratis welkomstbox

Maak nu je afspraak via www.goed.be/afpraak of telefonisch via 03 205 69 29.

goed
thuiszorgwinkel
hoorcentrum
apotheek

Visie was in het Verenigd Koninkrijk op een uitzonderlijk moment. Check onze reportage en video's op www.visie.net

God save the King, maar wie redt de gewone Brit?

Het brandt in het Verenigd Koninkrijk. Tegen de achtergrond van een ongeziene koopkrachtcrisis, willen Britse werknemers met stakingsacties in talloze sectoren voor eens en altijd komaf maken met stagnerende lonen en kille besparingen. Vakbondslider Mick Lynch: 'De regering geloofde dat er geen solidariteit tussen werknemers bestaat. Ze heeft zich vergist.'

→ Tekst **Simon Bellens** en **Lies Van der Auwera**

Toen de Britse nationale spoorweg-, maritieme en transportvakbond (RMT) aan het begin van de zomer aankondigde dat er na vastgelopen loononderhandelingen niets anders opzat dan tot staking over te gaan, dacht de conservatieve regering dat de onrust van korte duur zou zijn. 'Ze dachten onze actie snel te kunnen breken', vertelt secretaris-generaal van de RMT Mick Lynch. 'Maar dat misprijzen is in het gezicht van de regering ontploft. Wanneer de Britten onze frustraties zagen, herkenden ze zich daarin. Ruim 70 procent van de bevolking steunt ons volgens een peiling.'

Op 21 juni legden 40 000 spoorwegmedewerkers van de RMT een eerste keer het werk neer. De hele zomer lang volgden nog meer stakingsdagen, alleen het overlijden van de Queen maakte dat een geplande staking in september werd afgeblazen. Het werd de grootste stakingsactie in het Verenigd Koninkrijk sinds 1989, maar van beterschap is nog geen sprake. Zopas kondigde Lynch nieuwe acties in november aan.

De strijdbaarheid van het spoorpersoneel stak ook andere sectoren aan. Havenarbeiders, postbodes, luchthavenpersoneel ... allemaal staakten ze in de afgelopen maanden. Zelfs leerkrachten en zorgverleners plannen stakingen in het najaar. Nochtans maakt de Britse wetgeving het

aartsmoeilijk om te staken: vakbonden zijn verplicht om hun leden eerst per post te laten stemmen, en minstens de helft van de stemgerechtigde leden moet een rechtsgeldige stem uitbrengen.

Het is een bewust beleid van de regering om de superrijken nog rijker te maken.

→ MICK LYNCH

Door die wijdverspreide onrust spreekt de Britse pers, met een verwijzing naar de woelige jaren zeventig, over een *summer of discontent*, een zomer van ongenoegen die nog lang niet is afgekoeld. De onvrede wordt immers breed gedeeld: de huidige koopkrachtcrisis drijft werknemers zonder een echte loonsverhoging regelrecht in de armoede, en na twaalf jaar van bezuinigingen in publieke diensten zijn de Britten dat besparingsbeleid kotsbeu. Ondertussen wil de Britse regering het stakingsrecht verder

beperken, maar krijgt het de geest van het protest niet opnieuw in fles. Meer nog, de conservatieve regeringspartij verzandt in intern gekrakeel en premier Liz Truss moest na aanhoudende druk alweer aftreden na een regeerperiode van slechts 44 dagen.

Van dat protest van de werkende klasse is Mick Lynch het gezicht geworden. 'Alle vakbonden, of ze nu radicaal of gematigd zijn, moeten zich verenigen om de werknemers een vuist te laten maken', pleit hij voor gezamenlijke acties. Als medeoprichter van *Enough is Enough*, een lossere samenwerking tussen verschillende vakbonden en sociale bewegingen, wil hij de brede bevolking een uitlaatklep geven om haar woede te uiten. 'Heel wat mensen, zeker de jongere generaties, willen echte verandering. Ze willen politici die iets geven om het milieu en omkijken naar minderheidsgroepen. Ze hebben genoeg van de ongelijkheid en willen weer kunnen rekenen op een welvaartsstaat en een goede gezondheidszorg. Onze boodschap is dat al die campagnes samen moeten komen in een progressieve beweging.'

Sociaal werker Emile moet zelf naar de voedselbank

'Ik werk als zorgverlener voor ouderen, drie tot vier dagen per week, in shiften van twaalf uur. Maar met mijn loon van 9,5 pond (een kleine 11 euro, red.) per uur kom ik niet rond. Mijn rekeningen zijn flink gestegen en de laatste maanden is mijn situatie echt verslechterd. Vanochtend heb ik beslist om voor het eerst naar de voedselbank te komen, dit is een noodsituatie. Als ik niet eet, kan ik niet werken.'

BIO

MICK LYNCH (60)

Mick Lynch is het gezicht van het Britse vakbondsprotest. Sinds 2021 is hij secretaris-generaal van de Britse nationale spoorweg-, maritieme en transportvakbond (RMT).

Heeft de conservatieve regering de solidariteit binnen de werkende klasse onderschat?

LYNCH → 'Dat denk ik wel. De regering was gaan geloven in haar eigen riedeltje, dat het land vol zit met mensen die niet in solidariteit geloven. Dat er niets zoals als een gemeenschap bestaat, zoals Margaret Thatcher (premier van 1979 tot 1990, red.) beweerde. Dat het ieder voor zich is. Maar solidariteit leeft wel nog. Mensen accepteren het niet langer dat ze tegen elkaar worden opgezet. In veel gemeenschappen weten mensen dat ze zelf niet beter af zijn als de rest erop achteruitgaat.'

Waarom is dit het moment om 'genoeg is genoeg' te zeggen?

LYNCH → 'In het Verenigd Koninkrijk woedt de koopkrachtcrisis volgens mij nog erger dan in België. We zien mensen met voltijdse banen die naar voedselbanken moeten gaan, een fenomeen dat zich pas de afgelopen tien jaar echt heeft ontwikkeld. Bovendien draaien die voedselbanken op donaties, vaak van *working class*-mensen, en sommige voedselbanken hebben nu een voedseltekort omdat mensen het zich niet meer kunnen veroorloven om voedsel weg te geven.'

‘Werkgevers beweren vaak dat stijgende lonen de inflatie aanjagen, maar zeker in Groot-Brittannië kan dat niet waar zijn. We hebben jaren van besparingen in de publieke diensten gekend en de lonen hebben geen gelijke tred gehouden met de inflatie. Ondanks enorme winsten van grote bedrijven zoals Shell of British Petroleum, en de hoge dividenden die ze uitbetalen aan aandeelhouders.’

‘De prijsstijgingen en hoge energiefactuur komen deels door de oorlog in Oekraïne, maar ze zijn ook te wijten aan de incompetentie van de regering. Liz Truss’ voorgestelde belastingverlaging voor de allerrijksten is inmiddels afgevoerd, maar het heeft wel de rente en de inflatie de hoogte ingejaagd. Zelfs mensen met goede lonen krijgen het zo moeilijk om leningen of huur te betalen. Het is een bewust beleid van de regering om de superrijken nog rijker te maken. Ze denkt daarmee weg

te komen, maar er is iets aan het veranderen. Ik weet niet of dit een revolutie is, maar het kan de weg plaveien naar een rechtvaardigere samenleving. Het land smacht naar een nieuwe regering.’

Het valt op dat net de beroepen die tijdens de coronapandemie ‘onmisbaar’ waren nu als eerste tot actie overgaan.

LYNCH – ‘Mensen voelen zich afgezet. Ze bleven werken tijdens de pandemie en hielden vol, zagezegd in het belang van het land, maar na het applaus kregen ze geen betere lonen of arbeidsvoorwaarden. Onze regering lijkt alles te willen overlaten aan de vrije markt, ongeacht wat daarvan het resultaat is. Zorgverleners, transportwerkers, schoonmakers ... Ze hebben allemaal banen zonder eerlijke verloning, en zonder invloed op de markten.’

‘Er is veel woede over de rechten die werknemers worden ontnomen. In het

Verenigd Koninkrijk werken veel mensen met nulurencontracten, waardoor je geen vaste uren hebt, maar afhangt van de uren die je werkgever je flexibel toebedeelt. Of denk aan rederij P&O Ferries die eerder dit jaar 800 bemanningsleden ontsloeg om hen te vervangen door goedkopere werknemers van buiten de Europese Unie.’

In 2016 waren de RMT en jij voorstanders van de Brexit, maar het vergaat de Britten sindsdien niet erg goed. Hoeveel van de huidige crisis is aan die Brexit te wijten?

LYNCH – ‘Het speelt zeker een rol in de prijsstijgingen, maar is niet de enige factor. Wij waren voor de Brexit omdat we principieel tegen de liberalisering van de Europese Unie zijn. Het Verdrag van Maastricht uit 1992, dat de basisprincipes voor de Europese Unie uiteenzette, bepaalde al dat landen hun spoorwegen moesten liberaliseren en opstellen voor concurrentie. Binnenkort zal dat ook in België zo zijn. Die privatisering van sleutelindustrieën is een zaak van de grondwet in Europa, terwijl dat in het Verenigd Koninkrijk een kwestie van beleid is. Een andere regering kan het beleid omgooien.’

‘Toch denk ik dat werknemers in Europa ook op een andere manier solidair kunnen zijn met elkaar. Wij zijn helemaal tegen een nationalisme dat zich tegen buitenlanders en andere landen keert. Toen werknemers in Griekenland of Italië na de financiële crisis worstelden met het Europese besparingsbeleid, deden wij in West-Europa niet veel om hen te helpen. We stonden erbij en keken ernaar. We hebben een grote vakbondsbeweging nodig die werknemers over heel Europa kan mobiliseren en alle regeringen onder druk kan zetten.’

‘Ik weet dat België verschillende vakbondstradities heeft, maar vandaag is het belangrijkste om allemaal aan hetzelfde zeel te trekken. De problemen van werknemers zijn overal dezelfde: we krijgen geen goede deal van onze bedrijven en regeringen.’ ■

NIET WAAR

‘Flexi-jobs creëren werkgelegenheid’

De regering-De Croo besliste deze maand om het systeem van de flexi-jobs uit te breiden. Uit onderzoek blijkt echter dat het in de horeca vooral reguliere banen heeft vervangen.

Met flexi-jobs kun je onbelast bijverdienen. Aanvankelijk kon het alleen in de horeca, maar sinds 2018 ook in onder meer de detailhandel of kapsalons. Maar enkel voor werknemers die drie kwartalen geleden minstens vier vijfde werkten, of voor gepensioneerden.

De regering-Michel voerde het systeem in de horecasector drie jaar eerder in als onderdeel van het Horecaplan, als toemaatje voor de invoering van de ‘witte kassa’, maar ook als uitdrukkelijke testcase voor andere sectoren. De redenering was dat de huidige arbeidsmarkt zich ‘soepeler’ moest opstellen, en dat flexi-banen voor meer werkgelegenheid zouden zorgen.

Een analyse van het Rekenhof uit 2019 stelt dat de tewerkstelling in de horeca sinds het flexi-job-systeem sneller toenam dan in andere sectoren, maar ‘vaak is het onmogelijk om de effecten van het Horecaplan te onderscheiden van andere maatregelen en van de algemene conjunctuur’. Zomaar

zeggen dat flexi-jobs tot meer banen hebben geleid, kan dus niet.

Integendeel, het Rekenhof ziet dat goedkopere flexi-jobs vooral ook de bestaande, reguliere tewerkstelling hebben vervangen. ‘Voor de horeca heeft het vooral geleid tot een verschuiving tussen de diverse statuten’, zegt Chris Serroyen van de ACV-studiedienst. ‘Tijdens de coronacrisis toonde het systeem ook zijn schaduwzijde. Flexi-jobbers leden massaal banenverlies zonder dat ze konden terugvallen op tijdelijke werkloosheid. Een jaar na de virusuitbraak was de werkgelegenheid in flexi-jobs teruggevallen tot 30 procent in vergelijking met voor de eerste lockdown.’

Inmiddels neemt het systeem opnieuw een hoge vlucht en ligt de tewerkstelling in flexi-jobs alweer 63 procent hoger dan voor de coronacrisis. Volgens de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid klussen zo’n honderdduizend Belgen bij met een flexi-job, ruim een vierde meer dan vorig jaar. Een gevolg van de stijgende levensduurte, heet het. ■

Eddy Van Herzele,
specialist werkloosheid ACV

Mag mijn werkgever me zomaar op tijdelijke werkloosheid zetten door de energiecrisis?

Volgens de Nationale Bank verminderde al een derde van de ondernemingen haar productie door de energieprijzen, en 40 procent geeft aan dat ze werknemers binnenkort tijdelijke werkloosheid willen opleggen. In oktober waren al meer dan 10 000 Belgen tijdelijk werkloos door de energiecrisis, vooral in de metaal- en de textielsector.

Maar mag dat zomaar? ‘Sinds dit najaar gelden er voor energie-intensieve bedrijven soepelere regels’, legt Eddy Van Herzele uit. ‘Zoals bij tijdelijke werkloosheid wegen corona wordt de uitkering opgetrokken tot 70 procent van het begrensde brutoloon. Ten laatste drie dagen voor de invoering van de tijdelijke werkloosheid moeten werkgevers hun beslissing melden met een brief of door aanplakking op een goed zichtbare plaats in de onderneming. Daarbij moeten ze ook de economische oorzaken duidelijk maken.’

Enkel ondernemingen die in 2021 een energierekening hadden die minstens drie procent van hun toegevoegde waarde bedroeg, of die een energiefactuur hebben die dubbel zo hoog ligt als in het derde trimester van 2021, kunnen van het stelsel gebruikmaken. ‘Aanvankelijk moest aan beide voorwaarden voldaan zijn’, zegt Van Herzele, ‘maar na gelobby van de werkgevers was een van de twee voldoende. Daardoor komen nu ook bedrijven in aanmerking die hun factuur helemaal niet hebben zien stijgen omdat ze bijvoorbeeld nog een vast contract hebben.’

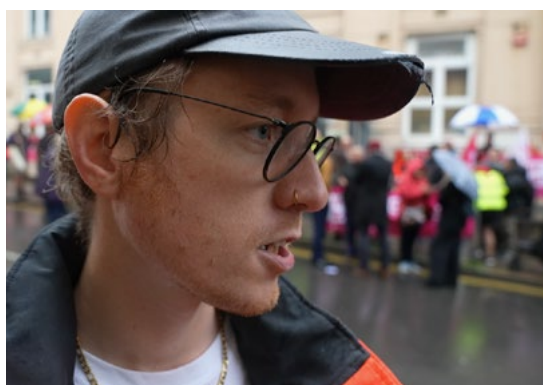
Een belangrijke verandering is dat bij foutief toegekende uitkeringen achteraf niet langer van de werknemer teruggevorderd zal worden, maar van de werkgever. De werkgever moet dan de uitkering terugbetalen aan de RVA én het verschil tussen de uitkering en het normale loon aan de werknemer betalen. Deze nieuwe regel, die er gekomen is op vraag van het ACV, is nog tijdelijk, maar de regering besliste dat dit een permanente regeling wordt. Belangrijk om werknemers te behoeden voor extra financiële problemen. ■

Verpleegster Wilma voelt overal steun voor staking

‘Tijdens de coronapandemie waren we helden, nu zijn we vergeten. Sommigen kunnen op het einde van de maand niet meer gaan werken omdat ze geen busticket naar het werk meer kunnen betalen. Uit schaamte melden ze zich ziek. Het enige dat ons tegenhoudt zijn de antistakingswetten, maar zelfs onder zorgverleners is de stakingsbereidheid enorm. We willen onze patiënten niet in de steek te laten, maar toch zullen we in het najaar het werk neerleggen. We voelen ook overal steun, dit is echt een uniek moment.’

Postbode Tom moet nu op zondag werken

‘Ik ben als postbode beginnen te werken om mijn kindje van een jaar op tijd van de crèche te kunnen afhalen. Maar nu wil men onze werkuren veranderen naar het Amazon-model. Met latere werktijden en werken op zondag. Binnenkort is het Kerstmis, maar ik heb amper geld om een cadeautje voor hem te kopen. Dat zou toch niet mogen in een van rijkste landen ter wereld?’

'We moeten elke dag mensen weigeren'

Mentaal welzijn is geen luxeproduct. Uit een recente studie van CM blijkt echter dat mensen in armoede, vrouwen en mensen van andere origine moeilijker de stap zetten naar psychologische hulp. Schaamte, geldzorgen of tijdsgebrek zijn extra drempels die zij ervaren. En dan zijn er nog de wachtlijsten. 'Wie weinig middelen heeft, moet vaak lang wachten. Te lang.'

→ Tekst Lies Van der Auwera → Illustratie Rutger Van Parys

Uit het onderzoek van CM bleek dat vrouwen en mensen in armoede moeilijker hun weg vinden naar psychologische zorg. Terwijl net zij vaker te kampen hebben met mentale problemen. Voor vrouwen ligt het risico 1,4 keer hoger dan bij mannen. Bij mensen in armoede is dat 1,7 keer hoger. Onderzoekster Clara Noirhomme: 'Armoede is duidelijk het grootste obstakel op weg naar psychologische zorg. Maar evengoed is vrouw zijn of een andere origine hebben een risicofactor. Zo grijpen mensen in armoede sneller naar medicatie als hulpmiddel. 73 procent van wie in armoede leeft, verkiest pillen, slechts 39 procent vindt de weg naar therapie. Daartegenover zet 51 procent van mensen zonder geldzorgen de stap naar psychotherapie. Als je dan de optelsom van risicofactoren maakt – vrouw, in armoede, van andere origine – dan weet je dat die groep amper de

Als je dan de optelsom van risicofactoren maakt – vrouw, in armoede, van andere origine – dan weet je dat die groep amper de juiste zorg bereikt.

→ CLARA NOIRHOMME

juiste zorg krijgt.' Geld speelt zeker een rol, benadrukt Noirhomme: 'Iedereen heeft in principe toegang tot psychologische hulp. Maar wie kan per consultatie gemiddeld 50 à 55 euro ophoesten?'

Geen luxeproduct

Zijn er dan geen goedkope alternatieven? Zeker wel. Alleen: je moet ze weten te vinden én er binnenraken. Andante is een van de 19 centra voor geestelijke gezondheidszorg (CGG) in België die zich specifiek richten op wie het minder breed heeft. Voor een gesprek betaal je hier standaard 11 euro of, wie recht heeft op verhoogde tegemoetkoming, 4 euro. In 2021 maakten 49 procent van de patiënten bij Andante daarvan gebruik. En zelfs als vier euro te veel is, is er ruimte om te bekijken wat mogelijk is. Hun visie is duidelijk: mentaal welzijn mag geen luxeproduct zijn.

Charlotte Aertsen, coördinator bij Andante voor jongvolwassenen van 14 tot 25 jaar: 'Wij zijn eigenlijk een tweedelijns hulp. Dat wil zeggen: de jongeren die hier komen, zijn al aangemeld door een organisatie, zoals een JAC (jeugdadviescentrum, red.) of CLB (centrum voor leerlingenbegeleiding, red.), of een hulpverlener. Voor je hier effectief op gesprek bent, heb je vaak al een weg afgelegd. De wachtlijsten zijn bovendien overal problema-

tisch. Tegen de tijd dat je een jongere op de wachtlijst contacteert, kan zijn situatie compleet veranderd zijn. Dagelijks moeten we mensen de hulp weigeren die ze nodig hebben. Wie 55 euro kan neertellen, zal die hulp sneller vinden in een privépraktijk. Maar dat kunnen veel mensen niet.'

Toch zijn er al wat stappen in de goede richting gezet, wil Aertsen benadrukken. 'Sinds 2021 kun je ook bij geconventioneerde psychologen in eerstelijns hulp terecht voor 11 euro per sessie. Dat juichen we echt wel toe. We kunnen nu mensen sneller doorsturen naar een privépraktijk, terwijl dat vroeger geen optie was.'

Armoede leidt tot stress

Jeroen Wislet, psychotherapeut bij Andante, plaatst er toch nog een

Iedereen heeft in principe toegang tot psychologische hulp. Alleen: wie kan per consultatie gemiddeld 50 à 55 euro ophoesten?

→ CLARA NOIRHOMME

kanttekening bij: 'Wie in armoede leeft, heeft vaak met heel veel stress te kampen. Mentaal welzijn heeft een heel andere invulling. Dan is het vaak handvaten of een reddingsboei aanreiken. We helpen met ademhalingsoefeningen, afleiding zoeken, vat krijgen op het slaap- en waakritme. Een luisterend oor en het overzichtelijk maken van de problemen kan het stressniveau helpen zakken.'

'Psychologische zorg moet betaalbaarder worden voor de patiënt',

vindt CM-voorzitter Luc Van Gorp. 'CM-leden doen vaak een beroep op de terugbetaling psychotherapie. We voelen dus dat de nood hoog is. Voor ons is het belangrijk dat we de psychologische zorg zo organiseren dat mensen van wie we weten dat ze meer te maken krijgen met psychologische problemen, makkelijker toegang krijgen tot de juiste hulp. De hervorming van de eerstelijnspsychologie is een stap in de goede richting, maar we moeten het aanbod uitbreiden en evalueren.' ■

Lindsay (18) kampt met trauma's en is in begeleiding

'Ik ben lang niet de enige die hulp nodig heeft'

'Ik heb al vrij veel meegemaakt. Toen ik twaalf was, heeft een medewerker van het CLB mij doorverwezen naar Tejo, een dienst voor jongeren die gratis gesprekken aanbiedt. Ik zat toen in het eerste middelbaar en voelde me heel slecht in mijn vel. Daarna heb ik ook een tijdje in een instelling gezeten. Na een tijdje zonder mentale begeleiding, heeft Kruispunt Morsel (een eerstelijns hulp die nadien kan doorverwijzen naar gepaste hulp, red.) mij bij Andante gebracht. Ik kamp met trauma's die leeftijdsgenoten zich niet kunnen voorstellen.'

'Omdat ik geen geld heb, kan ik niets betalen. Toch kan ik blijven komen. Ik kom hier wekelijks, omdat het heel dringend en nodig is. Voor mij is Andante heel belangrijk. Jij bent een van de redenen dat ik hier nog zit, heb ik al eens gezegd tegen mijn psycholoog. Ik ben lang niet de enige die hulp nodig heeft. Toch voel ik in mijn omgeving nog steeds dat het een taboe is. In de toekomst wil ik graag zelf iets doen met mentale gezondheid.'

~ Denk je aan zelfmoord en heb je nood aan een gesprek, dan kun je terecht bij de Zelfmoordlijn op het nummer 1813 of via www.zelfmoord1813.be.

Burgerpanel.

ELKE MAAND LATEN DRIE LEZERS HUN LICHT SCHIJNEN OVER EEN NETELIGE KWESTIE
→ INTERVIEW AN-SOFIE BESSEMANS EN DOMINIC ZEHNDRER

3 LEZERS

Pieter (39)

Pieter is coördinator, copywriter en papa.

Linde (17)

Linde volgt Humane Wetenschappen en woont in Vollezele.

Yuri (29)

Yuri is staalarbeider, scheidsrechter en verdient bij in een discotheek.

DE STELLING

Reclame voor gokken moet stoppen

HUN MENING

Pieter: 'Ik doe niet mee aan WK-pronostiek'

'Ik ben helemaal voor een reclameverbod. Onlinespelers maken gokken eenvoudiger dan ooit, wat het helaas ook aantrekkelijker maakt voor jongeren. En dat terwijl er nog nooit iemand beter geworden is van gokken. Behalve in *Back to the future*, maar dat is fictie. De meeste omzet bij kansspelen komt bovendien van mensen met gokproblemen. Alleen al daarom lijkt het me wijs om de publiciteit aan banden te leggen. Persoonlijk doe ik zelfs niet mee aan de pronostiek van het WK op het werk, want dat beïnvloedt je beleving van een wedstrijd. Stel, je wedt op Brazilië, maar hun tegenstander speelt veel beter, dan wil je op dat moment toch niet aan euro's denken?'

Linde: 'Reclames met rolmodellen strenger maken'

'Reclame voor gokken in het straatbeeld degouteert me. Het lijkt me moeilijk om het volledig te verbieden, maar het zou al een goed begin zijn om meer waarschuwingen bij advertenties te plaatsen. Of misschien kan het verboden worden op plekken waar veel jongeren komen zoals sportpleinen of winkelcentra. Ook reclames met rolmodellen zouden strenger gereguleerd moeten worden.'

Yuri: 'Uiteindelijk wint het gokkantoor'

'Overall zien we reclame voor gokken. Op de shirts van prominente voetbalt ploegen, maar ook in de reclameblokken voor sportevents. Om de mensen te overtuigen werkt men vaak met bonussen. Omdat je tegenwoordig met enkele kliks al online kunt gokken is de stap snel gezet om een bedrag in te zetten. De adrenalineboost wanneer je net wel of niet dat grotere bedrag hebt gewonnen, doet je snel opnieuw inzetten. De reclames verbieden en een maximumgrens zouden zeker een goede zaak zijn om gokken te beperken en zo de mensen te beschermen tegen verslaving, want uiteindelijk wint in meerderheid van de gevallen het gokkantoor.'

Wie zal er voor ons zorgen?

Wie had zich tien jaar geleden durven in te beelden dat ziekenhuizen afdelingen zouden moeten sluiten, omdat er onvoldoende personeel is om voor patiënten te zorgen? Wie had ooit gedacht dat mensen de boodschap zouden krijgen dat ze hun vader of moeder in een woonzorgcentrum beter naar huis meenemen, omdat de zorg niet meer gegarandeerd is? En welke jonge ouder had erop gerekend dat die met andere kersverse vaders en moeders de handen in elkaar zou moeten slaan om voor elkaars kinderen te zorgen, omdat er geen plaats meer is in de kinderopvang?

De coronacrisis – die trouwens nog niet voorbij is – is naadloos overgegaan in een zorgcrisis. Voor het eerst lijken we te beseffen dat zorg niet onuitputtelijk is en dat we in de toekomst vaker keuzes zullen moeten maken over de zorg die we wel of niet kunnen bieden. Want de vergrijzing gaat onverminderd door. En de gevolgen van de klimaatopwarming, die ook een zware impact heeft op onze gezondheid, laten zich sterker voelen.

Daar komt vandaag de energiecrisis bovenop. Steeds meer mensen geven aan dat ze moeite hebben om de eindjes aan elkaar te knopen. Ze stellen gezondheidszorg uit omdat ze vrezen de rekening niet te kunnen betalen. Het verdween wat in de marge van het nieuws, maar ook daarom is het belangrijk dat vertegenwoordigers van de ziekenfondsen, sociale partners en

regering er opnieuw in geslaagd zijn om een akkoord te sluiten voor het budget van de gezondheidszorg voor 2023.

Want daarin zijn expliciet maatregelen opgenomen die de kwetsbaarste patiënten moeten beschermen. Zo blijven onder meer de remgeld-plafonds van de maximumfactuur ongewijzigd. Daardoor zullen mensen met een beperkt inkomen volgend jaar niet plots meer moeten betalen voor gezondheidszorg. Er wordt ook gekeken hoe we automatische toekenning van de verhoogde tegemoetkoming, die onder meer toegang geeft tot het sociaal energietarief, kunnen uitbreiden.

We staan voor zware tijden. De systemen waar we jarenlang op gebouwd hebben, zijn niet meer bestand tegen de complexiteit van onze hedendaagse

samenleving. Ook de gezondheidszorg moet het roer omgooien om de uitdagingen de baas te kunnen. Dat kan alleen als we samenwerken, vanuit één basisprincipe: we laten niemand in de kou staan, letterlijk noch figuurlijk. ■

Luc Van Gorp,
Voorzitter CM

Forum FRANS DE CLERCK, opa en gewezen bankier

Grootouders, bel je bankier!

Het is tijd om onze kleinkinderen en komende generaties diep in de ogen te kijken. Want de tijd dringt: het klimaat wringt en duurzaamheid is geen deugd maar een noodzaak. Dat is een zaak van je geweten, en dat van je bankier.

Zoals veel andere grootouders ben ik als opa bezorgd over de toekomst die mijn kinderen en kleinkinderen te wachten staat. Als gewezen bankier weet ik uit de praktijk hoe de oudere generaties doorgaans een groter vermogen hebben dan de jongere. Ook studies tonen dat aan. Daarom roep

ik mijn mede-opa's en -oma's op: vlieg erin om nu gezamenlijk onze euro's in beweging te krijgen – richting duurzame projecten en bedrijven. Weg uit die fossiele en niet-duurzame investeringen, beleggingen en kredieten. Op naar meer levenskwaliteit en naar minder vervuiling voor ons, voor onze kinderen en kleinkinderen. Ga daarom praten met je bankier.

De versnelling naar meer duurzaamheid is al beperkt ingezet. In minder dan tien jaar is het bedrag dat enigszins duurzaam wordt belegd gestegen van 7,5 miljard tot 140 miljard. Maar dat moet meer, beter en sneller. Al is het maar om aan het klimaat-akkoord van Parijs te voldoen.

Die omslag ligt ook in onze handen, want nu vloeit er nog te veel geld naar activitei-

ten die schadelijk zijn voor het milieu of antisociaal zijn. De bankier die je wijsmaakt dat het er niet toe doet, heeft het fout. Als het resultaat van je gesprek met hem of haar maar mager is, zoek dan een andere bankier die je wel kan helpen.

Hoe vlieg je erin? Met Grootouders voor het Klimaat brengen we half november op onze website de gratis 'Grootmoedige kleine gids voor duurzaam sparen en beleggen' uit. Maak gebruik van de tips, voorbeelden en werkbladen om concrete stappen te zetten naar zoveel mooie en duurzame projecten die je geld verdienen in hernieuwbare energie, biologische landbouw, de zorg, huisvesting ... Ook de volgende generaties zullen je dankbaar zijn. ■

~ www.onzecen.be

Wil je zelf ook iets kwijt aan de redactie? Mail naar lezers@visieredactie.be

Rust zacht

Wie argeloos door dit bos loopt, raadt nooit dat hier al 530 urnen begraven liggen. Vier paden leiden naar het midden, waar twee cirkels van boomstammen liggen met in het midden een tafel. Alle paden leiden naar deze afscheidssplek, waar nabestaanden soms een ritueel of gebed houden. De urnen worden dan uitgestrooid of begraven onder een van de lindebomen. Voorwaarde is wel dat de urne volledig biologisch afbreekbaar is, gemaakt van materialen als hars, riet of zelfs aardappelzetmeel. Alles is hier anoniem, nergens zie je gedenkplaatjes, zelfs amper bloemen.

Dit stukje gedenkbos, vlak naast de traditionele begraafplaats Heimolen in Sint-Niklaas, werd aangeplant in 2012. Een stormloop was er niet in het begin, het idee van een gedenkbos moesten even rijpen en groeien, net als het groen. ■

~ Foto Maarten De Bouw

'Hardrockers geven ons het meeste waardering'

In stations, discotheken en concertzalen in het hele land is er één vaste waarde: de toilet dame (m/v/x). In ruil voor een cent zorgt zij ervoor dat je steeds op een proper toilet terecht kunt. Aan hun tafeltje bij de ingang van het toilet zien toilet dames de hele samenleving passeren: van koning tot bedelaar. 'Bij ons wordt vaak lief en leed gedeeld.'

→ Tekst **Dominic Zehnder** → Illustratie **Peter Goes**

We spreken af in het kraaknette appartement van Carine. Tijdens een vers gezette kop koffie en een ambachtelijk gebakje vertelt de kranige dame hoe het eraan toegaat in de toiletten van een grote concertzaal. 'Het is zwaar werk, maar ik doe het ontzettend graag. Het zijn vaak late uren, zeker wanneer we nachtevenementen hebben die tot in de vroege uurtjes doorgaan. Maar ik kan altijd wel een stukje van het optreden meepikken. Dat houdt het werk aangenaam.'

Leed en liefde

Naast het schoonhouden van de toiletten en erop toezien dat er steeds voldoende zeep, toilet papier en papieren handdoeken zijn, vervult de toilet dame volgens Carine ook een belangrijke sociale functie. 'Als

wc-madam zie je alle lief en leed van de mensen en ben je een beetje een universele moederfiguur. Wij zijn er heel vaak ook om een luisterend oor te bieden.'

'Het gebeurt wel eens dat er iemand in tranen de toiletten binnenkomt. Dan vraag ik altijd of alles wel oké is. Wanneer iemands hart wordt gebroken op de dansvloer of iemand slecht nieuws gekregen heeft, dan willen mensen hun hart even luchten en hun gevoelens de vrije loop laten. Op die momenten ben je vaak de eerste persoon die ze tegenkomen en kun je heel wat betekenen voor hen, door er gewoon te zijn, ook al ken je hen van haar noch pluim.'

Maar het is natuurlijk niet allemaal kommer en kwel, getuigt de guitige schoonmaakster. 'Bezoekers worden ook al eens iets te romantisch. (lacht) Het zou goed kunnen dat er meerdere

kinderen zijn verwekt in mijn toilet. Maar als we het merken, dan steken we daar wel een stokje voor en kloppen we op de deur. Dan komt het verliefde koppel vaak al lachend buiten en krijgen we een sorry terwijl ze verder zo de nacht instappen.'

Neerkijken

Carine heeft haar hele leven als schoonmaakster gewerkt op verschillende plekken, van bankkantoren tot schoolgebouwen. Maar nu ze aan de slag is als toilet dame merkt ze toch dat mensen anders naar haar beroep kijken. 'Wij horen en voelen heel vaak

Wanneer iemands hart wordt gebroken op de dansvloer, zijn wij de eerste persoon die ze tegenkomen om hun hart te luchten

→ TOILETDAME CARINE

dat mensen wat op ons neerkijken. Dat begrijp ik echt niet. Er wordt veel te snel geoordeeld over mensen die dit werk doen. Jij kunt toch niet weten wat voor een persoon ik ben, enkel omdat ik toiletten schoonmaak? Toch geven sommigen ons soms het gevoel dat wij 'maar' wc-madammen zijn. Het zou enorm deugd doen als wij meer erkenning zouden krijgen voor ons werk.'

'De meeste waardering krijg ik van een hardrock- of metalpubliek. Dat lijken allemaal ruwe, stoere mannen, maar zij hebben altijd een vriendelijk woord klaar of komen al eens zwanzen', vertelt Carine. Maar ze wijst evengoed naar de andere kant het spectrum. 'Wanneer er chiquer volk over de vloer komt, dan hou ik toch vaak mijn hart vast. De zogenaamde vips hebben het vaak hoog in hun bol en behandelen je soms alsof je te min bent. Dat is heel triest eigenlijk, maar ook dat word je gewoon. Ik blijf altijd beleefd en probeer erboven te staan door steeds dankjewel en alstublieft te zeggen.'

Opvolgers vinden blijkt een moeilijkere taak volgens Carine. 'Dat ligt aan hoe naar het beroep wordt gekeken, maar corona heeft er ook geen goed aan gedaan. Een aantal nieuwe collega's zijn weer afgehaakt. Zij hebben ander werk gevonden toen alles stil lag en hebben nu geen tijd meer om 's avonds na de uren nog te komen werken. Er is zeker nog werk aan de winkel om de jonge garde te overtuigen om voor dit beroep te kiezen.' ■

*Carine is een schuilnaam.

GRIEZELTOCHT MET HET GEZIN

Ontmasker fake news

Nepnieuws verspreidt zich als een lopend vuurtje. Ook kinderen en jongeren zijn hier via sociale media erg vatbaar voor. Wat is waar en wat niet? Kwb laat het gezinnen ontdekken aan de hand van een luisterwandeling in de buurt. Door met je smartphone de QR-code op de borden langs de route te scannen kun je telkens een deeltje van een verhaal beluisteren, verteld door acteur Warre Borgmans. De griezeltochten strijken tussen 22 oktober en 13 november neer op meer dan 100 plaatsen in Vlaanderen en Brussel. Er is een wandeling voor kinderen onder de tien jaar, en een wandeling voor wie ouder is.

→ www.kwb.be/griezeltocht/

PODCAST

CM-podcast genomineerd

De podcast *Wat je nog niet wist over ...* van CM en Leef is genomineerd voor de prijs van Podcast van het jaar op de Belgische podcast awards. In het derde seizoen van deze podcastreeks vertellen Thomas Van der Plaetsen, William Boeva, Isolde Lasoen, Sven Pichal en Linda De Win openhartig over de obstakels in hun leven.

→ **Beluister via je favoriete podcastapp of op www.leefmagazine.be/luister**

VACATURES

ACV zoekt

- Verantwoordelijke loopbaanadvies en scholenwerking – Noord-West-Vlaanderen

ACV Voeding en Diensten zoekt

- Tweetalig (NL/FR) administratief medewerker met basiskennis sociale wetgeving – Brussel
- www.hetacv.be/vacatures

CM zoekt

- Maatschappelijk medewerker – regio Middelkerke
 - Junior medewerker servicecenter – Oostende
 - Payroll Officer – Antwerpen, Oost- of West-Vlaanderen
 - Applicatiebeheerder Soft Facilities – Schaarbeek
 - Basiswerker maatschappelijk werk – Antwerpen
 - Netwerkköördinator – Pajottenland-Zennevallei
- www.cm.be/jobs

1. DOCU REBELS 75-PLUSSERS PIKKEN HET NIET LANGER

Met de documentaire *Rebels* tonen redactrice Ann Peuteman en filmmaker Brecht Vanhoenacker dat 75-plussers niet ongeïnteresseerd, zorgbehoevend en nutteloos zijn, zoals de media ze vaak neerzet. Ouderen hebben genoeg van de maatschappelijke uitsluiting en de betutteling. Zo maken we kennis met Monika die vurig blijft betogen, of Leo die oproept tot massaal verzet tegen de banken. 'Mijn leeftijdsgenoten zijn met velen', klinkt het, 'én we hebben geld.' *Rebels* is een samenwerking tussen het Gentse cultuurhuis Victoria Deluxe, het tijdschrift Knack en seniorenvereniging OKRA.

~ Vanaf november is de documentaire te zien in de zalen. Het gelijknamige boek, verschenen bij uitgeverij Vrijdag, is beschikbaar in de boekhandel.

Breintrein

6	4	7			8
1		5			
		8	3	6	9
				1	7
9			2		
2		7	1		
		2	7	3	
	2	5	3		
	1			5	4

2. TIJDSCHRIFT REVEIL

Een warme rouwrevolutie

Al enkele jaren organiseert de vzw Reveil op 1 november ingetogen rouwconcerten op begraafplaatsen over heel Vlaanderen. Dit jaar brengt Reveil voor het eerst een tijdschrift uit. Verwacht je aan een 'rondvaart door het Vlaamse rouwlandschap', in woord en beeld, met bijdragen van onder meer Lieve Blancquart, Maud Vanhauwaert en Douglas De Coninck. Acteur en muzikant Pepijn Caudron, ook bekend als KRENG, maakte speciaal voor de gelegenheid een bijpassende soundtrack.

~ De Deeluitgeverij, 260 blz., verkrijgbaar in de dagbladhandel

3. SERIE ROOMIES

Volwassen worden zoals het is

De nieuwe VRT-serie *Roomies* volgt twee afstuderende, lesbische kunststudenten in hun zoektocht naar identiteit, seksualiteit en vriendschap. Bibi en Ama worden huisgenoten in Brussel, maar de schuchtere Bibi (Ahlaam Teghadouini) botst op de onvoorspelbare grillen van Ama (Laura De Geest). Bedenkers en regisseurs Kato De Boeck en Flo Van Deuren 'wildten iets maken dat ze zelf altijd gemist hebben'. 'Lesbische personages zijn zo beperkt in Vlaamse media', vertelt De Boeck, 'en vaak zijn ze niet meer dan hun geaardheid.' Daar breekt *Roomies* mee, hier geen LGBTQI+ als komische noot, allesbepalende karaktereigenschap, of huizenhoog cliché. Wel volwassen worden zoals het is: in alle rommeligheid, diversiteit en onbeholpen schoonheid. ■

~ Te bekijken op het streamingplatform VRT MAX en op Eén

Regisseur

Lukas Dhont

gevat
in 5
woorden

Man

'Door mijn films kan ik nu spreken over wat ik tijdens mijn jeugd niet over mijn lippen kreeg. Als dertienjarige had ik het gevoel dat ik niet helemaal beantwoordde aan wat het betekende om jongen of man te zijn. Ik begon toen een bepaalde intimiteit, dichte vriendschap, te mijden met andere jongens omdat ik voelde dat dat precies niet helemaal hoorde. Vanuit die ervaring is het script van *Close* ontstaan. Het is wel geen autobiografische film. Hij gaat vooral over vriendschap en het verlies ervan. Dat zijn zaken die iedereen wel heeft meegemaakt.'

Limieten

'Ik heb weinig fysieke limieten en weet ook niet goed waar mijn grenzen liggen. Ik ben een ambitieus iemand die hard gaat en meer wil, zeker binnen het werkveld. Maar tegelijk heb ik ook wel schrik dat zich dat ooit zal wreken. We leven in een wereld waarin alles steeds sneller en groter en beter moet zijn en er steeds meer druk op iedereen komt te liggen. Er wordt gewoon te veel van mensen verwacht. Gelukkig verdwijnt het taboe en treden er meer mensen naar buiten met hun verhalen over mentale gezondheid, maar ook over de fysieke gezondheid die onder die steeds hogere verwachtingen en werkdruk lijdt.'

Nieuws

'Als je niet wakker ligt van het nieuws is er een probleem. Daarmee wil ik niet zeggen dat je niet meer mag slapen of de hele tijd depressief moet rondlopen door wat je allemaal hoort en leest. Maar we leven in een tijd waarin het bijna onverantwoord is om niet bezig te zijn met politiek, weg te kijken van de klimaatopwarming en alle andere dingen die er spelen in de wereld. We moeten die problemen in de ogen durven te zien en ermee aan de slag gaan, in plaats van jezelf ervoor af te sluiten.'

Vriendschap

'De voorbije jaren ben ik meer en meer belang gaan hechten aan vriendschap en is mij duidelijker geworden dat vriendschappen een van de fundamenteelste relaties in je leven zijn. Familie is aangeboren. Dat zijn de mensen die er sowieso zijn. Ik hecht enorm veel belang aan mijn familie, maar de vrienden die we kiezen vertellen effectief iets over wie we zijn. Waar we naartoe willen. Wat we belangrijk vinden. Vriendschappen zijn gekozen familie en in die zin zijn mijn vrienden dus ook familie. Ik durf niet te zeggen dat het een belangrijker is dan het andere.'

Uitroepteken

'Ik ben niet iemand die per se op de barricades kruipt. Als andere mensen mij in een bepaalde hoek positioneren, dan verzet ik mij daar niet automatisch tegen. Ik vind dat Lara dat in *Girl* (het hoofdpersonage, red.) mooi uitdrukt. Ze zegt daar: 'Ik wil geen voorbeeld zijn, ik wil gewoon een meisje zijn.' Ik spreek in mijn films waarover ik wil spreken, maar ze zijn niet bedoeld als pamflet. Als ik daarmee dingen kan aankaarten en bewustzijn kan creëren, is dat des te beter, maar het zijn geen uitroeptekens. Het voordeel aan films maken is dat ik niets poneer. Er is geen conclusie. Er is alleen maar iets om over te praten en over na te denken.'

~ **Close**, de Belgische kanshebber voor de Oscars, is vanaf 2 november te zien in de bioscoop.

WEST-VLAANDEREN

